

šole, da ti svojo deco leži izobrazujejo, Slovanom pa težave delajo, jih na stran tiščijo in ponemčujoje. Še hujše razmere so pri gimnazijah in realkah. Tukaj se nemštvo prav šopiri. V Pragi na primer je komaj $\frac{1}{5}$ vsega prebivalstva nemška, vendar imajo Nemci 7, Čehi pa samo 4 gimnazije in realke. V celej deželi je samo 14 srednjih českikh šol zraven 21 nemških. Goropadne so razmere na Moravskem, kder prebiva 1.471.254 Slovanov zraven 525.645 Nemcev. Vkljub temu imajo Slovani samo 4 realke in gimnazije in 2 meščanski šoli, Nemci pa 15 gimnazij in realk; meščanskih šol pa 23. V Šleziji so Slovani najbolj na slabem. Tolikim krivičnostim nasproti zahtevajo Čehi, da se število škol in razredov, potem plača tako uravna, kakor število českega in nemškega prebivalstva kaže, da je prav in pravično. Nemce so ove vseskozi opravičene tirjatve česke precej nemilo dirnole. Ali odbiti jih ne morejo več. Glasoviti § 19. osnovnih postav, ki so ga Nemci sami naredili, se mora in tudi bo izvršil — českemu narodu na korist, čast in slavo!

Slovinci smo Čehom precej podobni, vsaj kolikor zadeva žalostno in nesrečno stran naše zgodovine. Tudi nam je se boriti za jednakopravnost slovenščine v javnem življenju, v šolah, pri sodnijah in uradih. Tudi mi se vzdigujemo iz groba 1000letne narodne in politične smrti, to pa od leta do leta živahneje in krepkeje. Lani pri volitvah v državni zbor smo to začudenemu nemškemu in nemškutarskemu svetu dovolj jasno dokazali. Sedaj treba storiti korak naprej! Slovenščina nam mora dobiti mesto, ki jej po § 19. gre, v uradih, v sodnijah in šolah. V ljudskih šolah se mora podučevati v materinščini vseskozi na Slovenskem. Na gimnazijah, realkah ne moremo potrebovati profesorjev in ravnateljev slovenščine nezmožnih. Nemški profesorji se naj prestavijo k Nemcem, a slovenski naj se vrnejo domov. To moramo tirjati in dognati; zlasti na pripravnišču v Mariboru in Celovcu ne sme tako ostati, kakor do sedaj. Pravico do tega imamo v postavi od svitlega cesarja podpisanej. Toda to nam ne pomaga nič, ako bodemo roke križem držali. Kdor hoče pravico imeti, jo mora postavno tirjati, dokler je ne dobi. In to hočemo po zgledu vrljih Čehov storiti tudi mi Slovenci!

Gospodarske stvari.

Ne podirajmo samo lesov, ampak skrbimo tudi za njihov nasad.

M. Koliko je še sveta ali zemljišča, ktero ni ne za polje, ne za travnike, ki bi pa kot gozd se prav dobro spodnesel in veliko dobička vrgel. Tudi podirajo nekteri naših kmetovavcev le v enomer lese, za njihov nasad se pa še zmenijo ne. In vendar raste vrednost prostora, na katerem se je les zasadil od leta do leta. Tak kapital raste

hitrejše ko pa v katero koli hranilnico založeni stotnjaki in na ktereга vrednost kmetovavec dostikrat še misli ne. Ako kteri prostor, ki ni za druga kakor za gozd, neobdelan ostane, je to tako rekoč mrtev kapital pa ne samo mrtev je tak kapital, ampak celo zeroč in snedljiv je, ker je tak prostor le za to, da mora lastnik za-nj leto na leto davke plačevati, dobička pa nima nobenega od njega. In vendar bi ga delavna roka razumnega in marljivega kmetovavca z malim trudom v živ kapital spreobrnila, ktereга vrednost sicer iz početka le po malem pa vendar stanovitno in od leta do leta raste. „Posadi, kjer le moreš drevo, naj je že sadno ali gozdno, o svojem času ti prinese gotovo dobiček!“ Tako je naročal stari, razumni kmet svojemu sinu, ko mu je posestvo prek dajal. In prav je imel skušeni stariua! Posestvo, ki je okoli in okoli z lepim drevjem zasajeno, ima prvič dosti večo vrednost od golega in je tudi za oko gledavčevu prijetnejše od kake koli pustinje. —

Je pa še vzrokov in nagibov, ki spodbujajo k marljivemu zasajanju gozdov, kteri se ne tičejo samo posameznega posestnika, ampak tudi cele soseske, dežele, države. Ljudi je od leta do leta več, njihovo število narašča vedno bolj, drv, lesa se torej tudi od leta do leta več potrebuje, bodi si za vsakdanje potrebe, za kurjavo ali za obrtnijske izdelke. Lesov pa je nasproti od leta do leta manje. Zato se mora potreben les v nekterih krajih od daleč za drage denarje naročevati in kupovati. Pa s tem, da naši gozdi od dne do dne ginejo in na njihovo mesto stopajo ogromne goličave, se rodi tudi še velika druga nadloga, ne le dragina drv in lesovja, ampak tudi suša in ploha, toča in grom v sicer poprej rodovitnih poljanah, kterim že sem ter tje grozi strašna pošast puščave, ker so se s posekanim lesom jim posušile zakladnice rodovitne vlage.

Stavopis ali statistika nam to stvar do jasnega dokazuje. Povsodi tam, kjer so se gozdi posekali in znatno zmanjšali, so se vremenske razmere tudi za poljedelstvo na neugodno stran zasukale. Sem ter tje si prizadevajo s zamakanjem travnikov in polja to popraviti, kar se je na gozdih grešilo s presilnim posekanjem. Ali s časom tudi ta pomoček ne bode več pomagal, ker se bodo tudi reke in potoki posušili, kterim so se njihove zakladnice, lesi in gozdi, zaprle. Že se najdejo po nekterih krajih potoki, ki so imeli prej obilno, do bregovih robov polno vode, zdaj na pol suhi in le s pičlo vodo. Mogočne reke, ki so bile nekđaj globoke in vode bogate, kažejo sem ter tje že zmanjšanje vode, da je človekoljuba strah prihodnih časov. Gozd pa ni samo koristen in prinaša velik dobiček, ampak tudi krasen je in veličasten in povzdiguje človeško srce. Le poglejmo mogočno, košato drevo, polno zelenega zdravega, gostega listja! Kako veličastno je, prav kraljevega pogleda! Koliko mogočnejši in veli-

častnejši je še pa pogled lepega, dobro raščenege gozda! Gozd vzbuja v nas tudi ljubezen do domačega kraja. Ko človek vidi, kako mu zasajeni gozdni nasadi od leta do leta na vrednosti rastejo, kako mu domači kraj vedno od leta do leta znamenitnejši in lepši postaja, začne ga tudi više ceniti in ljubiti. Vsaki kmet bi moral zato skrbeti in na to gledati, da ima kos lesa, iz katerega se za tekoče domače potrebe posekuje, drugi kosi bi pa morali ostati nedotakljivi, rekel bi skoraj prava svetišča. Brž pa, ko je kateri kos posekan, bi se moral z novim drevjem nasaditi, tako da se celota gozda pri kmetiji ne zmanjša. Ko bi tudi drugega lesovja ne mogel kmet saditi, ko smreke in breze, tudi taki les je boljši od gole pustinje. Stroški za tak nasad niso veliki in drevje hitro raste, tako da so še šestdesetletniki dobička od svojih nasadov čakali. (Dalje prih.)

Nasvet vinogradarjem. Vinski trgovci so začeli preveč Jude posnemati in so našim vinom dobro ime zapravili, ker so naročnikom namesto z naravnim vinom z umetno ponarejenim ustrezali. V Budimpešti so pretečeni teden židovskemu trgovcu 10.000 litrov izlili vina, ki je bilo s strupenim „fuksinom“ rudeče barvano in torej zastrupljeno. Nekemu mariborskemu trgovcu so lani v Leobnu izlili kot vino doposlano tekočino. Mnogi kupujejo slaba vina, jim prilijejo malo „ljutomersčana“ ali „zavračana“ itd. in potem vse kot drago pravo ljutomersčino prodavajo, s tem pa dobro ime vinom in krajem kvarijo. Mnogi krčmarji, posebno iz Koroškega, so že uredniku „Slov. Gospodarja“ pisali, ker so izvedeli da je duhovnik, naj jim naznani imena vinogradarjev, ki imajo res pravo in dobro vino za prodati, ker se do trgovcev ne upajo in nečejo več obrniti: Skušnja nam dalje kaže, da cerkveno vino skoro vselej in dobrih kucev najde. Zakaj? Zato, ker še tukaj vendar nekaj stare, krščanske pravičnosti in poštenosti ljudje pričakujejo. Vsled tega svetujemo vinogradarjem, posebno duhovnikom posestnikom vin, naj začenjajo svetu v novinah naznanjati po „inzeratih“ ali oznanilih n. pr. v „Grazer-Volksblatt“, „Kärntner-Volksstimme“. Tak „inzerat“ ni drag. Ni treba, da je velik. Dosta je, če se pove: koliko, kakšnega vina je za prodati, morebiti cena, bližnja pošta in železniška postaja. Mislimo in upamo, da je ta nasvet praktičen, ker spravlja brez velikih stroškov „konsumente“, (ki vina potrebujejo) v neposredno dotiko s „producenti“ (vinogradarji). Tako dela tudi baron Dipauli, državni poslanec, ki svojim naznanilom dostavlja: „pri meni se dobi zanesljivo le tako vino, s katerim se sme sv. meša služiti“.

Važno za konjerejce. Ces. kralj. namestnik graški dal je razglasiti, kedaj in kde se bodo letos žrebci ali pastubi licencirali od konjerejskega komisijona. Po tem razglasu bo od komisijona obiskovan: Irdning dne 15. januarja 1880 ob 10. uri; Gröbming 16. jan. Murau 19. jan. Felzbach 21.

jan. Lannah 22. jan. dalje Lipnica 23. januarja ob 9. uri, Cmurek 24. jan. ob 10. uri, Maribor 26. jan. ob 10. uri; Celje 27. jan. ob 9. uri, Mozirje 29. jan. ob 10. uri. Žrebca spuščati, ki ni licenciran ali za to od konjerejskega komisijona kot sposoben pripoznan, je pod kaznijo prepovedano.

Sejmovi na Štajerskem 12. januarja Nova cerkev, Planina, Šmarje.

Sejmovi na Koroškem 10. januarja: Gmind; 12. januarja: Beljak, Strassburg, Pliberk; 19. jan. št. Vid.

Dopisi.

Iz Konjic 29. dec. (Pritrjevalno pismo). Občni zbor našega kat. polit. društva dne 28. dec. je na dotični, z navdušenjem sprejeti predlog, naslednje pritrjevalno adresno do prvosednika ministertvu, grofa Taaffe-ja, enoglasno sprejel:

„Vaša preuzvišenost, blagorodni gospod grof!“

„Odločna izjava Vaše Preuzvišenosti v zbornici poslancev dne 5. dec. 1879., da si je namreč visoka vlada brambo vseh narodov avstrijskih kot svoj cilj postavila, da se mir in složnost med avstrijske narode povrne, je na ves narod slovenski najradostnejši vtisek napravila. — Občni zbor kat. polit. društva v Konjicah se torej drzne Vašej Preuzvišenosti za to znamenito izjavo najprisrčnišo zahvalo, kakor tudi odkritosrčno zaupanje izreči, da se bo Vašej Preuzvišenosti posrečilo, s pomočjo vseh resničnih domoljubov v Avstriji hvalevredno delo izpeljati in narodnej ravnopravnosti tacihi poroštev dati, da bode tudi slovenski narod enkrat duševnega hiranja rešen“.

To se je v nemškem prevodu Nja Preuzvišenosti, ministru Taaffe-ju, telegrafično na znanje dalo. — Naj še omenim, da so društveniki tudi izvoljenemu zastopniku, blagorodnemu gospodu Goedelnu, svoje priznanje in popolno zaupanje izrekli, ko se jim je razložilo, kako da blagorodni gospod kmetskemu stanu na korist v drž. zboru dela. —

Iz Kozjega. (Velik požar) je se tukaj unel v noči od 23. do 24. t. m. pri mesarju g. Jožefu Sotošku. Pogorelo in zgorelo je njemu in njegovemu sosedu vse, kar sta pod streho imela. Bil je tudi svinjski kupec g. Janez Dučič pri mesarju. Ogenj ga iz spanja vzbudi in mu je zgorela tudi jegova maubica ali torbica z denarjem vred, kojega je v njej bilo kakih 35 fl. Imel je še kakih 175 fl. pri sebi, koje pa je pri bežanju skoz okno polek neke vode zgubil. Našel jih je pošteni g. Franc Gerec, pomagavec trgovca g. Schmida, ter precej sodniji izročil. Sodnija jih je potem po storjenem izpraševanju dala lastniku nazaj. Nekateri možje so res vrlo delali in gasili ogenj, zlasti g. Karol Ahačič, zemljiščni knjigovodja, g. Janez